

Oppsummering fra studieturen til København for SNR 12. – 14. oktober 2022

SNR, representert ved fire ordførere og fire kommunedirektører og koordinator, reiste til København på studietur 12.-14.10.22. Målet med turen var to-delt, dels å høre mer om det vellykkede samarbeidet mellom København kommune og politiet om bekjempelse av ungdomskriminalitet og dels å få innsikt i erfaringene med de ulike frikommuneforsøkene i Danmark.

SSP/SSP+ - strategi og førstelinjetjenesten

Besøket startet med en god innføring i [SSP-samarbeidet](#) mellom kommunen og politiet (SSP: Skole, sosialforvaltning og politi). SNR deltok her sammen med en delegasjon fra Oslo/bydel Østernsjø.

[SSP-sekretariatet](#) presenterte bredden i samarbeidet. Totalt er 400 fagpersoner involvert i SSP og den faglige bredden er stor. En viktig del av samarbeidet er det s.k. Nærpolitiet, som blir vurdert som helt uunnværlig og avgjørende for de gode resultatene. Det er laget en egen strategi for arbeidet, med formål, målgrupper og fokuspunkt. Ifølge strategien er SSP København «et likeverdig og forpliktende myndighetssamarbeid som arbeider koordinerende for å forebygge og redusere kriminalitet hos barn, unge, deres familier og øvrige borgere i København.» Det består av et omfattende samarbeid på flere nivå, med klart definerte oppgaver for de ulike samarbeidsarenaene. Det strategiske nivået består av SSP-styret, hvor direktørene for de deltakende forvaltningsorganene sitter. SSP-Sekretariatet, med om lag 30 ansatte, bistår styret og har stabsfunksjoner for hele samarbeidet. Det taktiske arbeidet gjøres i SSP-ledergruppen, som har ansvar for det kriminalitetsforebyggende arbeidet på det lokale planet. Lokalutvalgene står for det praktiske arbeidet i felt og samarbeider tett med den lokale SSP-koordineringsgruppen, hvor enkeltsakene behandles. Samarbeidet er de senere årene også utvidet med SSP+, som håndterer ungdom i overgangen til voksenlivet i aldersgruppen 18-24 år. Deltakelse i SSP+ er frivillig i motsetning til i SSP. Sentralt i SSP-innsatsen er den systematiske tilnærmingen til arbeidet med utsatte ungdommer, med en skala på fire nivå for bekymring og involvering. Det er gode resultater som følge av samarbeidet, med sterkt fallende kriminalitet blant 10-17-åringene. SSP-samarbeidet er hjemlet i «Loven om styrkelse af indsatsen over for kriminalitetstruede børn og unge». Utveksling av opplysninger mellom Kriminalforsorgen og SSP+ skjer på grunnlag av «Retsplejeloven» § 115 om videreformidling av opplysninger om enkeltpersoner som må anses nødvendige i det kriminalitetsforebyggende samarbeidet. Loven er over 11 år gammel og ikke helt i takt med ny GDPR-lovgivning, dette ifølge Københavns politi.

Politiet i København teller totalt 10 500 politifolk og 5000 sivilt ansatte, og Nærpolitiet er den delen som er tettest involvert i SSP-samarbeidet. Nærpolitiet har flere enheter, både utegående og analysefolk. Arbeider i fire kommuner. Nærpolitiavdelingens strategi er tillit, trygghet og nærhet. Det er viktig å være så tett på innbyggerne at det er Jonas, ikke politimannen, som kommer. De arbeider ut fra de samme fire nivåene for bekymring for enkeltungdommer og følger opp i form av samtaler med foreldrene. Innsatsen inkluderer også mobil politistasjon. Nærpoliti eller dialogpoliti er sentral i å overvåke gjengutviklingen i et område, og følger eksempelvis med på koblinger til gjenger som «Loyal to familia». De gjennomfører trygghetsvandring, der gjenger forvises fra området. Slike forbud mot å komme inn følges av tydelige konsekvenser av brudd, og dette forstås i gjengmiljøet. SSP har et eget prosjekt for å hindre rekruttering til gjengene, bl.a. gjennom fotball. I et geografisk avgrenset området på Amager har gjengene tidligere kunnet tjene på beskyttelsespenger. Dette har vært vanskelig for politiet, men gjennom jevnlig oppfølging og kontroll har det gradvis fått bukt med problemene og siden 2012 har ruteknusing og vandalisme i området falt med 80%. Dialogpolitiet er viktige bl.a. mot fotballpøbler/-bråk. Oppsummert understreker både SSP-sekretariatet og politiet at suksessen til SSP handler mindre om økte ressurser og mer om en systematisert måte å jobbe på. Det startet som prosjekt og har utviklet seg til en metodikk som brukes tilpasset til aktuell situasjon.

SNR møtte også førstelinjetjenesten i kommunens SSP-innsats representert ved Danny Ørndrup og Jacob Østrup Berg i en ungdomsklubb i Valby. Ungdomshuset i Valby er et felles hus for alle i alderen 14-18 år i området. Det er basen for Gateteamet som arbeider ute på gata, med tilknytning til de fire ulike klubbene i Valby og som fanger opp de ungdommene som ikke er med i klubber/organisert aktivitet. Det er 12 ansatte i klubbteamet, hvorav åtte går på gatene fra kl. 15-22. De er alltid to sammen og bærer uniform. Det er viktig blant annet for at foreldre/voksne skal skjønne hvem som snakker med barna. Hver dag starter med fellesmøte i huset for å planlegge dagen utover særskilte aktiviteter som er planlagt på forhånd. Praksisen for teamet ute på gata er å si hei til alle for å holde løpende kontakt med ungdomsmiljøet og fungere som trygghetsskapende aktører. De praktiserer flere metoder, og fremhevet bl.a. Ung-til-ung-metoden som viktig. Gjennomgangstonen var klar: «Det er vores børn!» Totalt teller disse ca. 2000 barn i den aktuelle aldersgruppen i Valby. Arbeidet i ungdomsklubbene har en annen innfallsvinkel enn SSP. SSP handler om kriminalitet, mens det i klubbene jobbes bredere enn SSP. Arbeidet i klubbene har en viktig betydning for å bekjempe kriminalitet gjennom å bidra med synlige voksne i gatebildet som skaper trygghet, både for barn og voksne. Den viktigste suksessfaktoren i København er det tette og systematiske samarbeidet, hvor ungdommene ses fra mange vinkler og nås på et tidlig stadium. Det jobbes også med digital innsats gjennom kurs/opplysning til de unge. I tillegg til faste og planlagte oppgaver, håndterer klubbene også akutte hendelser, eksempelvis besøk av Rasmus Paludan på besøk, slagsmål og store festivaler

som Distortion. Alle de ansatte i klubben har pedagogisk utdanning i tråd med lang dansk tradisjon for pedagog-utdanning knyttet til den sosiale læringen. Disse er spesialpedagoger, med mye til felles med norske sosionomer, men med mer vekt på utviklingspsykologi.

Frikommuneforsøkene og «velfærdsaftaler» - møter med hhv. KL og CO-PI

Frikommuneforsøket og velferdsavtalene var det andre hovedtemaet for studiereisen. SNR fikk en engasjert presentasjon av temaet fra KL (dansk KS) ved Laura Friberg (faglig ansatt i KLS Økonomisk Politisk Center). KL har en viktig rolle for danske kommuner og forhandler kollektivt den økonomiske rammen for kommunene med finansministeren. Fribergs hovedpoeng var at KL og kommunene var utpekt som syndebukker (fiender) for regjeringen Fredriksen i hennes kamp for å reformere velferdsstaten og avbyråkratisere det danske samfunnet. Hun mente at regjeringen ønsker å skape et bilde av at «De som lager byråkrati og dumme regler = kommunene». Velferdsavtalene er den foreløpig siste varianten av fristilling av kommunene på ett eller flere av velferdsområdene og disse ble annonsert i nyttårstalen 2021 av Mette Fredriksen. I følge KL er det imidlertid ett stort problem ved denne siste runden med fristilling kommunalt: Mette Fredriksen har valgt pilotkommunene selv og hvilke områder de blir frigitt på. Friberg mener videre at i motsetning til Norge, som har oljepenger, handler Danmarks suksess om å gjennomføre de store reformene i tide.

Avbyråkratisering har vært konstant del av økonomiavtalene mellom KL og regjeringen de siste 40 årene. KL mener at denne siste runden ikke har brakt særlig mye nytt med seg – «Det meste kunne man i forvejen!» Den mest positive effekten sett fra KLS side er et sterkere søkelys på ledelse og organisasjonskultur. Nå er det skrevet ut nyvalg og det er uklart hvordan prosessen rundt velferdsavtalene blir fremover. Ambisjonen til Socialdemokratiet og Mette Fredriksen er klar: «Denne gang skal afbureaukratisering lykkes». KL mener det er bekymringsfulle signaler som sendes fra sentrale politikere og er spent på om lokale politikere i stadig større grad spilles ut over sidelinjen. Dette er viktige tema i valgkampen som avgjøres når nytt Folketing velges 1. november.

Innovasjon i offentlig sektor, tillitsreform og frikommuner var viktige stikkord også for møtet med Center for Offentlig-Privat Innovation (CO-PI). Et viktig formål med CO-PI er å styrke offentlig sektors innovasjon. De var opprinnelig et offentlig senter, men er nå et nasjonalt senter med blandet eierskap, som også inkluderer Dansk Erverv. De orienterte om Tillitsreformen i Danmark fra 2013, som var en tre-partsavtale med syv sentrale prinsipper (se presentasjonen). Implementering og gjennomføring av reformen skjedde på arbeidsplassene, tett på kjerneoppgavene. Tillit fremmer ihht. CO-PI det daglige innovasjonsarbeidet tett på borgerne og gjør det mulig for ledelsen å eksperimentere samtidig som det fremmer tradisjonell nordisk kultur om desentralisert autonomi.

CO-PI ga deretter en gjennomgang av fire ulike faser med frikommuneforsøk, som viste at antallet kommuner som har deltatt har variert veldig. Innledningsvis var forsøkene preget av mange separate forsøk og et fragmentert kunnskapsgrunnlag som resultat. Etter hvert ble forsøkene samlet i temabaserte nettverk, men dette viste seg administrativt tungrodd. I de siste årene har forsøkene vært lagt tettere på lokalpolitikere og vært fokusert om ett eller flere enkeltområder/fagområder. Frikommuneforsøkene har vært en slags nasjonal strukturell ramme for eksperimenter som det kan stilles flere spørsmålstegn ved, ifølge CO-PI:

- Hva med oppgaver/større utfordringer som går på tvers av organisasjoner/sektorer?
- Hvordan mål reelt frislipp og ikke bare regelverksendringer?
- Hvordan kan en arbeide med implementering, skalering og spredning fra starten?
- Hvordan kan man unngå å byråkratisere frislippet?
- Hva med konkurrerende innsats som trekker i motsatt retning (betydningen av felles retorikk)?

Som et resultat av usikre resultater og varierende grad av suksess (etter runde to med frikommuneforsøk 2016-20) anbefalte ikke KL kommuner å delta i senere forsøk. CO-PI mener at 2016-20-forsøket var for langt unna det lokale politiske nivået i kommunene og støttet slik langt på vei KLs skepsis. Per i dag er det lite følgeforskning på temaet. I det siste/gjeldende frikommuneforsøk bistår CO-PI Esbjerg og Holbæk på skoleområdet, og Viborg og Middelfart på eldreområdet.

Studietur for Samarbeidsrådet for Nedre Romerike til København 12. – 14. oktober

Tid	Aktivitet	Sted	Merknad
Onsdag 12.10			
17.15	SK 1465 til København, med ankomst 18.25	OSL til Kastrup	
19.00	Innsjekking på hotellet	The Square, Rådhuspladsen 14	
19.45	Felles middag		
Torsdag 13.10			
10 – 12	10.00-11.00: Præsentation af Københavns Politis forebyggelsesarbejde og samarbejdet med Københavns Kommune v/ <u>Bjarke Alberts</u> , leder af nærpolitiet Amager, Københavns Politis 11.00-12.00: Præsentation af SSP København og de retlige rammer for det kriminalpræventive samarbejde v/ <u>Riad Tolba</u> , sekretariatschef SSP København	Københavns Rådhus, Rådhuspladsen 1 Udvalgsværelse D - 1. sal, vær. 103	Bekreftet fra kommunen og politiet (Riad Tolba i e-post 06.09.22). Sammen med Oslo kommune, bydel Østensjø. Møter og orientering om SSP+ og den strategiske samarbeidsavtalen mellom kommunen og politiet.
12.30 – 14.00	Møte med KS' danske søsterorganisasjon bl.a. om velfærdsaftalerne, herunder i lyset af økonomiaftalerne for 2023.	KL, Weidekampsgade 10	Bekreftet fra KL v. Laura Friberg 12.09.22.
14.15 – 15.30	Møte med Center for Offentlig-Privat Innovation (co-pi.dk): 14.15 – 14.25: Velkommen til – først kort v. Pia Gjellerup, direktør, dernæst Dagens program i CO-PI ved Lene Krogh Jeppesen, chefkonsulent og Lotte Rømer Grove, Strategisk konsulent 14.25 – 14.35: Kort fra Samarbeidsrådet for Nedre Romerike: Rådets opgave, hvad er rådet særligt optaget af ift frikommuner/ velfærdsaftalekommuner 14.35 – 15.10: Frikommuneforsøg i Danmark	CO-PI, Kompagnistræde 20 A	Møte bekræftet CO-PI ved fra Lotte Rømer Grove per 31.08.22

Tid	Aktivitet	Sted	Merknad
19.00	- Erfaringer og perspektiver, Oplæg ved Lene Krogh Jeppesen og Lotte Rømer Grove 15.10 – 15.30: Spørsmål og Dialog Felles middag		
Fredag 14.10			
10.30- 11.30	Besøk Valby – informasjon om forebyggende arbeid mot ungdomskriminalitet	Valby Langgade 117D 2500 Valby	Møte bekreftet med Danny Ørndrup 28.09.
15.25	SK 1460 til Oslo, med ankomst 16:35	Kastrup til OSL	Bekreftet flyvning med SAS.

Deltakerliste

Lillestrøm kommune:

1. Ordfører Jørgen Vik
2. Kommunedirektør Trine M. Wikstrøm

Rælingen kommune:

3. Ordfører Ståle Grøtte
4. Kommunedirektør Eivind Glemmestad

Aurskog-Høland kommune:

5. Kommunedirektør Inger Hegna

Lørenskog kommune:

6. Ordfører Ragnhild Bergheim (kun ons.-tor.)
7. Kommunedirektør Ragnar Christoffersen

Nittedal kommune:

8. Fung. ordfører Inge Hallgeir Solli (kun ons.-tor.)

SNR:

9. Koordinator Nina Mosseby (tlf. 958 35 485)